

Debatt & Kultur

Debattleder: Solveig Grødem Sandelson.
E-post: debatt@aftenbladet.no Tlf. 05150.

Mye tyder på at Stavanger-regionen får dårlige nyheter når bedriftenes resultater fra årets første kvartal nå skal legges fram.

Tidens tegn, tallenes tale

DEBATT

Klaus Mohn

HÅNDFASTE FRUKTER av finanskrisen høstes nå over hele verden. Den økonomiske aktiviteten får sitt kraftigste tilbakeslag siden 1930-tallet. Utsiktene tilsier at konjunkturbunnen blir dyp og at gjeninnhentingene blir langsom.

For næringslivet får krisen sitt tydeligste uttrykk i de økonomiske resultatene. Her er det mye som tyder på at Stavanger-regionen har enkelte sure epler i vente når rapporteringen av resultatene fra årets første kvartal nå innledes.

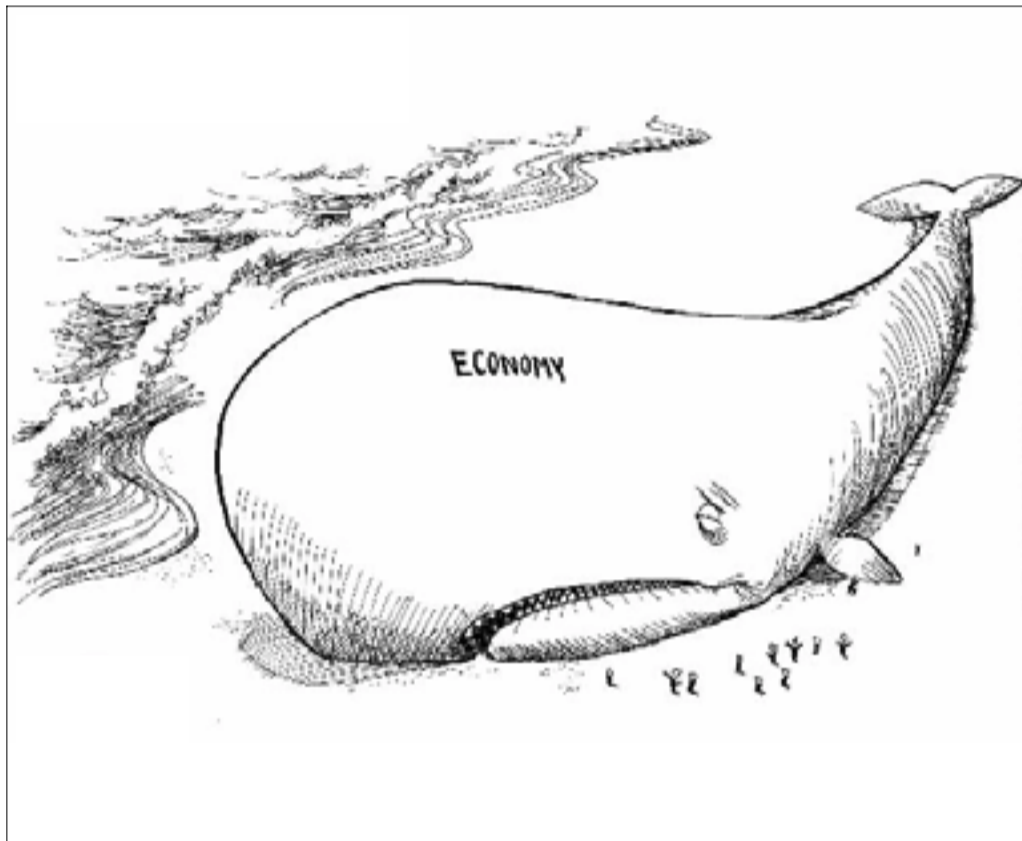
En viktig kanal for ringvirkningene av finanskrisen går nemlig via olje- og offshorevirksomheten, som har spesielt stor betydning for den økonomiske aktiviteten i våre trakter.

I OLJESKAPENE påvirkes inntektene av priser og produksjon. På kort sikt viser oljeprisen betydelig variasjon, mens olje- og gassproduksjonen går nærmest på skinner. Som indikator for resultatutviklingen fra kvartal til kvartal får oljeprisen dermed stor oppmerksomhet fra det regionale næringslivet og ikke minst i finansnæringen.

Kostnadssiden i oljeselskapene påvirkes på tilsvarende måte av prisutviklingen for varer og tjenester som går med til investeringer og drift i virksomheten ute i havet. Deler av disse kostnadene er knyttet til utviklingen i internasjonale råvarepriser, men utviklingen i lønninger og marginer hos leverandørene spiller også en viktig rolle.

I tillegg kan enhetskostnadene i olje- og gassproduksjonen reduseres gjennom bedre produktivitet og ny teknologi, men her skjer det sjelden store bevegelser fra kvartal til kvartal.

DEN KRAFTIGE ØKNINGEN i oljeprisen i perioden 2005–2008 ga et løft i inntektene for oljeselskapene. Deler av inntektsøkningen ble kanalisert til selskapenes eiere gjennom økt utbytte. Selskapenes tilgang til kontanter ble likevel vesentlig bedre enn gjennom de første årene etter århundreskiftet.

HARDE TIDER: Tegneren Sakurai i Westdeutsche Allgemeine Zeitung får fram at det ikke er lett å hanskens med de alvorlige problemene i verdensøkonomien. De neste ukene vil dette bli enda tydeligere i Stavanger-regionen, mener artikkelforfatteren. (Tegning: New York Times Syndicate)

Regnskapene fra børsnoterte bedrifter kan bedre forståelsen av grensesnittet mellom internasjonale konjunkturer, markedsutvikling og økonomisk aktivitet.

Oljeprisen ble drevet opp av kraftig etterspørselsvekst, knapphet på oljeressurser og skjerpert fokus på sikkerhet i energiforsyningen. Stadig flere snakket om at det var nye tider i oljemarkedet, og at historien ikke lenger var like relevant for oljeprisutsiktene.

Forventninger om et permanent høyere prisleie fikk oljeselskapene til å trappe opp investeringene. Aktiviteten steg i lettevirksomheten, utviklingen av nye prosjekter skjøt fart og innsatsen steg for å opprettholde produksjonen fra tilårskomne oljefelter i Nordsjøen.

Oljeselskapenes utgifter til investeringer og drift utgjør selve markedet for hele underskogen av leverandører, som sysselsetter opp mot tre firedeler av alle arbeidstakere i den norske petroleumsvirksomheten. Her ser vi konturene av en viktig forbindelse mellom oljemarkedet på den ene siden og arbeidsmarkedet på den andre.

Oppgangen i oljeinvesteringene gjennom femårsperioden fram til 2008 la på denne måten grunnlag for en markant vekst i sysselsettingen i Stavanger-regionen, og arbeidsledigheten i fylket trakk ned

mot de laveste nivåene vi har sett på flere tiår.

NÅ TYDER MYE PÅ at oljeselskapenes investeringer på norsk sokkel er på vei over toppen. Dermed stagnerer markedsvæksten for leverandørselskapene. I selskapenes regnskaper ser vi dette igjen i form av redusert omsetning. Med en viss treghet i tilpasningen av kostnader vil også resultatutviklingen komme under press.

Leverandørindustrien er imidlertid ikke ensartet. Et mangfold av selskaper betjener ulike behov blant oljeselskapene, og de er innrettet mot forskjellige deler av verdikjeden i olje- og gassvirksomheten.

MEST SÅRBARE er de selskapene som er eksponert for aktiviteter som er spesielt følsomme for variasjon i oljeprisen. For eksempel vil stagnasjon i lettevirksomheten ha spesielt stor betydning for resultater og utsikter i seismikk- og riggselskapene. Slike selskaper har også fått spesiell medfart i aksjemarkedet gjennom det siste året.

Klaus Mohn

Er PhD og spesialrådgiver i StatoilHydro, samt førsteamanuensis II ved Universitetet i Stavanger

Mer robuste er leverandører som lever av de mer stabile delene av oljeselskapenes utgifter. Drift og vedlikehold er for eksempel mindre utsatt for svingninger i oljeprisen enn investeringer i leting og feltutvikling.

Produksjonsapparatet i havet skal holdes i sving selv under krevende markedsforhold, og utgifter knyttet til driften vil i begrenset grad påvirkes av kortsiktige svingninger i oljemarkedet.

DE ØKONOMISKE resultatene for første kvartal 2009 gir dermed et vell av informasjon om aktivitetsnivå og utsikter på flere nivåer. Informasjon om internasjonale rammebetingelser får vi når oljeselskapene kommenterer globale konjunkturer, energietterspørsel og oljepris.

Oljeselskapenes ambisjoner og målsettinger for investeringer og kostnader kaster lys over markedsutviklingen for leverandørene, med viktige implikasjoner for aktivitet og sysselsetting i regioner med petroleumsrelatert virksomhet.

Sammensetningen av oljeselskapenes innkjøp avspeiler planer og ambisjoner for drift og investeringer. Slik informasjon kan brukes for å kartlegge hvilke markedssegmenter som fortsatt har vekstpotensial og hvilke nisjer som går tøffere tider i møte.

MANGE TENKER KANSKJE at presentasjoner av kvartalsresultater i næringslivet er noe som i all hovedsak har betydning for finansanalytikere og investorer. Regnskapene fra børsnoterte bedrifter kan imidlertid bedre forståelsen av grensesnittet mellom internasjonale konjunkturer, markedsutvikling og økonomisk aktivitet.

Myndigheter, politikere og arbeidstakere bør dermed ha både øyne og ører med seg når de økonomiske resultatene for årets første kvartal nå deles med offentligheten.

Naturlig fødsel

Fedme og klimakrise

Audition

La oss være verdensmestre

Side 28

De bærer tungt nok

Side 30

Reportasje «X-Factor» i Stavanger

Side 32-33